

Sygn. akt II UK 22/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z wniosku T. K.
przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w G.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 sierpnia 2013 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 września 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 września 2012 r., Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy T. K. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 30 listopada 2011 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 5 lipca 2011 r., odmawiającej wyłączenia z tzw. wysługi emerytalnej, okresów zatrudnienia objętych ubezpieczeniem społecznym (powszechnym), od dnia 14 sierpnia 2011 r.

W niespornym stanie faktycznym wnioskodawca został zwolniony z zawodowej służby wojskowej w dniu 14 listopada 1980 r. Ma ustalone prawo do emerytury wojskowej decyzją z dnia 14 października 1981 r., wydaną w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 1972 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 53, poz. 341 ze zm.). W decyzji tej przyjęto, że wnioskodawca ma 15 lat, 4 miesiące i 14 dni wysługi emerytalnej, w tym 2 miesiące i 25 dni z tytułu zatrudnienia z okresu sprzed rozpoczęcia pełnienia służby wojskowej. Wnioskami z dnia 16 lipca 2001 r., 14 maja 2002 r., 17 marca 2005 r., 30 sierpnia 2005 r., 21 stycznia 2006 r., 6 lipca 2006 r., 15 lutego 2007 r., 24 października 2007 r., 9 stycznia 2008 r., 1 września 2008 r., 5 stycznia 2009 r., 28 lipca 2009 r., 8 stycznia 2010 r. 28 września 2009 r. oraz 27 stycznia 2011 r. ubezpieczony zwrócił się o doliczenie do wysługi emerytalnej okresów zatrudnienia po zwolnieniu ze służby wojskowej. Decyzjami z dnia 8 sierpnia 2001 r., 17 maja 2002 r., 15 kwietnia 2005 r., 13 września 2005 r., 12 kwietnia 2006 r., 28 lipca 2006 r., 23 lutego 2007 r., 15 listopada 2007 r., 11 stycznia 2008 r., 8 października 2008 r., 29 stycznia 2009 r., 18 sierpnia 2009 r., 22 stycznia 2010 r., 6 października 2010 r. i 10 lutego 2011 r. wojskowy organ rentowy doliczył do wysługi emerytalnej okresy zatrudnienia zgodnie z wnioskami. Decyzje te są prawomocne. Decyzją z dnia 1 marca 2011 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego ustalił wysokość emerytury wojskowej wnioskodawcy od dnia 1 marca 2011 r., dokonując jej waloryzacji przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji wynoszącego 103,10%, ustalając jej wysokość na kwotę 2 312,59 zł. W dniu 24 maja 2011 r. wnioskodawca złożył do pozwanego organu rentowego wniosek o wyłączenie z dotychczasowej wysługi emerytalnej okresów pracy zawodowej zarówno sprzed pełnienia czynnej służby wojskowej, jak i po jej zakończeniu. Decyzją z dnia 5 lipca 2011 r., Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego odmówił wyłączenia od dnia 14 sierpnia 2011 r. okresów zatrudnienia z wysługi emerytalnej. Wnioskodawca zaskarżył obie decyzje (połączone do wspólnego rozpoznania zarządzeniem Sądu Okręgowego z dnia 27 września 2011 r.), a jego odwołania zostały oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 30 listopada 2011 r. Powyższy wyrok zaskarżył apelacją wnioskodawca w części dotyczącej oddalenia odwołania od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 5 lipca 2011 r.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy (wyrok z dnia 19 września 2012 r.), podzielając ustalenia Sądu pierwszej instancji - uznając je za własne - jak i ich prawną ocenę. Sąd wskazał w uzasadnieniu wyroku, że zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., powoływana dalej jako ustawa o emeryturach i rentach), świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują: ubezpieczonym - w przypadku spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, oraz członkom rodziny pozostałym po ubezpieczonym albo po osobie uprawnionej do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jak wskazano w ust. 2, świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach. Możliwość uzyskania emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych była wyłączona dla ubezpieczonego w okresie obowiązywania art. 2 ustawy w brzmieniu sprzed jego zmiany dokonanej ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 8, poz. 38), która weszła w życie 5 lutego 2009 r. Według nowej treści art. 2, świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują: ubezpieczonym - w przypadku spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, oraz członkom rodziny pozostałym po ubezpieczonym albo po osobie uprawnionej do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, także m.in. żołnierzom zawodowym (art. 2 ust. 2 tej ustawy), jeżeli nie

spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach. Sąd drugiej instancji podkreślił, że mając na względzie powyższe uregulowania, osoba, która nabyła prawo do emerytury wojskowej obliczonej z uwzględnieniem okresów ubezpieczenia, nie nabywa prawa do emerytury z tytułu ubezpieczenia i odwrotnie, z prawa do emerytury wojskowej nie może skorzystać osoba, która nabyła prawo do emerytury z tytułu ubezpieczenia obliczonej z uwzględnieniem okresów służby (art. 12 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin - jednolity tekst: Dz. U. z 2013 r. Nr 666 ze zm., dalej powoływana jako ustawa zaopatrzeniowa wojskowa).

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, zaskarżając go w całości, pełnomocnik wnioskodawczyni zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię – art. 7 w związku z art. 12 ustawy zaopatrzeniowej wojskowej, „polegającą na błędnym przyjęciu, iż emeryt wojskowy nie jest uprawnionym ku temu aby żądać wedle własnego uznania wyłączenia danego okresu z jego wysługi emerytalnej”, art. 10 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 166, poz. 1609), „polegającą na przyjęciu, iż nie jest możliwym wyłączenie okresów składkowych z okresu, od którego zależy wysokość emerytury wojskowej w celu nabycia prawa do świadczeń z powszechnego systemu emerytalnego”, wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i zmianę zaskarżonej decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego przez wyłączenie z wysługi emerytalnej wnioskodawcy (wojskowej) okresy składkowe od dnia 1 lipca do dnia 25 września 1965 r. oraz od dnia 6 stycznia 1981 r. do dnia 31 maja 2011 r., oraz od dnia 1 czerwca 2011 r., ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania (jak w rozpoznawanej sprawie) lub gdy zarzut taki okaże się niezasadny. Decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia, ma interpretacja przepisów ustawy o emeryturach i rentach. Należy przypomnieć, że pierwotnie obejmowała ona swym zakresem normatywnym tych żołnierzy (funkcjonariuszy), którzy nie pozostawali w służbie w dniu jej wejścia w życie, tj. 1 stycznia 1999 r. W myśl obowiązującego wówczas art. 1 ust. 2 ustawy, warunki nabywania prawa do emerytury i rent oraz innych świadczeń przysługujących z tytułu pobierania emerytury lub renty, a także zasady ustalania wysokości tych świadczeń dla żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej, którzy w dniu wejścia w życie ustawy pozostawali w służbie oraz dla członków ich rodzin, określały wyłącznie przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób. Przepis ten został uchylony z dniem 1 października 2003 r. (ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw). Tą samą ustawą zmieniono także art. 2 ustawy o emeryturach i rentach, według którego (ust. 1 pkt 1) „świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują ubezpieczonym - w razie spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy mają ustalone prawo do emerytury określonej w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej, obliczonej z uwzględnieniem okresów składkowych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3, 5 i 7-10 oraz w ust. 2”. W tym samym czasie dokonano szeregu zmian w „mundurowych” ustawach zaopatrzeniowych, rezygnując, między innymi, z przyznawania przewidzianych tam świadczeń emerytalnych z urzędu (np. art. 31 ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej wojskowej, ówczesny jednolity tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 108 ze zm., w

brzmieniu nadanym od dnia 1 października 2003 r.). Z powyższych regulacji wynikało, że zniesienie obowiązku ubezpieczenia społecznego żołnierzy zawodowych i rozdzielenie w związku z tym systemów ubezpieczeniowego i zaopatrzeniowego zmierzało do tego, aby każdy z tych systemów realizował osobno zobowiązania wobec żołnierzy zawodowych, przy zachowaniu zasady, że za ten sam okres ubezpieczenia emerytalnego nie mogą jednocześnie przysługiwać dwa świadczenia emerytalne. Nie została w ten sposób wykluczona możliwość jednoczesnego nabycia prawa do emerytury z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych wówczas, gdy okresy te (ubezpieczenia i służby) nie zazębiały się i nie zostały wzajemnie uwzględnione przy ustalaniu prawa do świadczeń, a każdy z nich z osobna był wystarczający do uzyskania prawa do emerytury w określonym systemie (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2008 r., II UK 48/08, OSNP z 2010 r., nr 5 – 6, poz. 77). Z kolei osoba pobierająca emeryturę wojskową mogła, po osiągnięciu wieku emerytalnego, nabyć również prawo do emerytury z ubezpieczenia społecznego, jeżeli poza okresami (służby i ubezpieczenia) uwzględnionymi przy ustalaniu prawa do świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego legitymowała się innymi okresami składkowymi i nieskładkowymi w rozmiarze wystarczającym w myśl obowiązujących przepisów do uzyskania prawa do tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2009 r., I UK 178/08 (niepublikowany)). Należy podkreślić jednak, że możliwość jednoczesnego nabycia prawa do emerytury z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych możliwa była, gdy okresy ubezpieczenia (i służby) nie zostały wzajemnie uwzględnione przy ustalaniu prawa do świadczeń, a każdy z nich z osobna był wystarczający do uzyskania prawa do emerytury w określonym systemie.

Przedstawione wywody (i powołane wyżej wyroki Sądu Najwyższego), odnosiły się do stanu prawnego, w którym obowiązywał art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw. Ta sytuacja prawna uległa zmianie od dnia 5 lutego 2009 r., kiedy weszła w życie kolejna zmiana art. 2 ustawy o emeryturach i rentach dokonana ustawą z dnia 5

grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nadająca mu nowe brzmienie, na co trafnie zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny. Zgodnie z tym przepisem (art. 2 ust. 1), świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują:

1) ubezpieczonym - w przypadku spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

2) członkom rodziny pozostałym po ubezpieczonym albo po osobie uprawnionej do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ust. 2 tego przepisu stwierdzono, że świadczenia z tej ustawy na jej warunkach i wysokości przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom (...), jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób (żołnierzy i funkcjonariuszy), oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach. Innymi słowy po zmianie wskazanego przepisu, rozważania powyższe nie odnoszą się do stanu faktycznego sprawy, w którym okresy składkowe przypadające przed podjęciem służby przez wnioskodawcę zostały uwzględnione przy ustalaniu jego prawa do emerytury wojskowej, zaś kolejne okresy tego ubezpieczenia – już po odbyciu służby - na wniosek ubezpieczonego, zostały zaliczone do wysługi emerytalnej (wojskowej), wpływając na jej wysokość stosownie do regulacji przewidzianej w art. 14 ustawy zaopatrzeniowej wojskowej).

W ocenie Sądu Najwyższego, ustawa o emeryturach i rentach nie zawiera obecnie (nie zawierała również poprzednio) przepisu, który pozwalałby ubezpieczonemu żądać wyłączenia wybranych okresów, już raz zaliczonych do stażu emerytalnego w celu uzyskania emerytury wojskowej, ale też podwyższenia jej wysokości, by teraz tych samych okresów „użyć” ponownie w celu uzyskania emerytury z FUS.

W aktualnym stanie prawnym (art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach), świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują tylko

takim żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom, którzy nie spełniają warunków do nabycia prawa (określonych w art. 12 ustawy wojskowej) lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach, w okolicznościach objętych przepisem art. 38 ustawy zaopatrzeniowej wojskowej.

Tymczasem wnioskodawcy przysługiwało (i przysługuje nadal) prawo do emerytury wojskowej ustalone decyzją z dnia 14 października 1981 r., wydaną w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, której wysokość, w uwzględnieniu wniosków ubezpieczonego o doliczenie do wysługi emerytalnej okresów zatrudnienia po zwolnieniu ze służby wojskowej, została prawomocnie ustalona (podwyższona) zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Tym samym wnioskodawca nie może żądać, by prawo do emerytury z ubezpieczenia powszechnego przysługiwało mu po zaliczeniu tych samych (w części lub w całości) okresów ubezpieczenia, już uwzględnionych przy ustalaniu uprawnień do emerytury wojskowej, przysługującej z mocy prawa (ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy). Wobec powyższego nie ma żadnych prawnych podstaw, do wykorzystywania raz już zaliczonych okresów składkowych ponownie, przy ustalaniu świadczeń emerytalnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych względów Sąd Najwyższy uznał, że skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw i z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.